

Силабус
навчальної дисципліни
**Методика роботи з дітьми з порушеннями
опорно-рухових функцій**
2023-2024 навчальний рік

Освітня програма «Логопедія. Спеціальна психологія»
Спеціальність 016 Спеціальна освіта
Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка
Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Викладач (і)	Синиця Аліна Олександрівна
Посилання на сайт	https://bdpu.org.ua/faculties/fdssso/structure-fdssso/kaf-psychology/composition-kaf-psychology/synytsia-alina-oleksandrivna/
Контактний тел.	+380992285921
Е-mail викладача:	alina_starceva@ukr.net
Графік консультацій	з 9.00 до 18.00 понеділок - п'ятниця

Обсяг курсу на поточний навчальний рік:

Кількість кредитів/ годин	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	звітність
3/90	14	16	60	екзамен

Семестр: осінній/весняний

Мова навчання: українська

Ключові слова: порушення опорно-рухових функцій, набуті порушення опорно-рухового апарату, вроджені порушення опорно-рухового апарату, дитячий церебральний параліч, мовленнєві порушення, особистість дитини з порушенням опорно-рухових функцій.

Мета та предмет курсу: Метою викладання навчальної дисципліни «Методика роботи з дітьми з порушеннями опорно-рухових функцій» є формування у здобувачів вищої освіти першого рівня глибокого розуміння логодидактичних і психофізіологічних основ спеціального навчання, виховання, розвитку дітей з порушеннями опорно-рухових функцій, а також озброєння їх ефективними методами та прийомами роботи з дітьми з порушеннями опорно-рухових функцій враховуючи їх вікові та типологічні відмінності

Компетентності та програмні результати навчання:

ЗК-8. Здатність працювати в команді.

ЗК-10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

СК-6. Здатність здійснювати комплексний корекційно-педагогічний, психологічний та соціальний супровід дітей з інвалідністю в різних типах закладів.

СК-13. Здатність будувати гармонійні відносини з особами з психофізичними порушеннями, їхніми сім'ями та учасниками спільнот без упередженого ставлення до їх індивідуальних потреб.

РН9. Мати навички комплектування та організації діяльності спеціальних закладів освіти, спеціальних груп у закладах дошкільної освіти, спеціальних класів у закладах загальної середньої освіти тощо.

РН14. Реалізовувати психолого-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзії у ролі вчителя-дефектолога, асистента вихователя закладу дошкільної освіти, асистента вчителя закладу загальної середньої освіти тощо.

РН6. Планувати освітньо-корекційну роботу на основі результатів психолого-педагогічної діагностики осіб з особливими освітніми потребами з врахуванням їхніх вікових та індивідуально-типологічних відмінностей.

РН8. Організовувати і здійснювати психолого-педагогічне вивчення дітей з особливостями психофізичного розвитку, діагностико-консультативну діяльність.

РН1. Знати сучасні теоретичні основи спеціальної освіти відповідно до спеціалізації, застосовувати методи теоретичного та експериментального дослідження у професійній діяльності, релевантні статистичні методи обробки отриманої інформації, узагальнювати результати дослідження.

РН12. Аргументувати, планувати та надавати психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги (допомогу) відповідно до рівня розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності дитини з особливими освітніми потребами.

РН6. Планувати освітньо-корекційну роботу на основі результатів психолого-педагогічної діагностики осіб з особливими освітніми потребами з врахуванням їхніх вікових та індивідуально-типологічних відмінностей.

РН13. Володіти методиками сприяння соціальній адаптації осіб з особливими освітніми потребами, їхньої підготовки до суспільної та виробничої діяльності.

РН14. Реалізовувати психолого-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзії у ролі вчителя-дефектолога, асистента вихователя закладу дошкільної освіти, асистента вчителя закладу загальної середньої освіти тощо.

Зміст курсу:

Змістовий модуль 1. Теоретико-методичні засади роботи з дітьми з порушеннями опорно-рухових функцій.

Тема 1. Актуальний стан та проблеми організації роботи з дітьми з порушеннями опорно-рухових функцій у сучасному освітньому просторі. Сучасні стратегії практичної реалізації теоретичних підстав організації допомоги дітям з порушеннями опорно-рухових функцій. Необхідність розробки і проектування змін у системі освіти, у тому числі в професійній готовності спеціальних педагогів до роботи в закладах освіти для дітей з порушеннями опорно-рухових функцій.

Тема 2. Нейрофізіологічні механізми порушень рухової сфери. Нейрофізіологічні механізми рухової діяльності організму. Компоненти нервової системи в процесі рухової інтеграційної діяльності при виконанні рухової функції. Поняття рухової діяльності. Структура і функції рухового апарату. Рухові одиниці і їх різноманітність. Класифікація рухів. Система управління рухами (за М.Бернштейном). Класифікація рухових рефлексів. Рухова навичка з позиції теорії П.Анохіна. Фази формування рухових навичок, стійкість рухових навичок.

Змістовий модуль 2. Типологія труднощів розвитку дітей з порушеннями опорно-рухових функцій.

Тема 3. Види патології опорно-рухових функцій.

Етіологія та патогенез порушень опорно-рухових функцій у дітей. Дитячий церебральний параліч. Вроджені патології опорно-рухового апарату: вроджений вивих стегна; кривошия; деформації стопи; клишоногість; сколіоз та інші деформації хребта; недорозвинення кінцівок та інші дефекти; аномалії розвитку пальців кисті рук, стопи; артрогрипоз (вроджене каліцтво); захворювання скелету (рахіт). Інші порушення розвитку, що зумовлюють фізичні труднощі.

Тема 4. Прояви труднощів у дітей з порушеннями опорно-рухових функцій. Типологія труднощів у осіб з порушеннями опорно-рухових функцій. Рівні фізичних труднощів у осіб з порушеннями опорно-рухових функцій. Супутні труднощі у дітей з порушеннями опорно-рухових функцій: інтелектуальні труднощі, функціональні труднощі, навчальні труднощі, соціоадаптивні труднощі. Патологічні маркери розвитку дітей з порушеннями опорно-рухових функцій: ранній вік, дошкільний вік, шкільний вік. Рівні підтримки осіб з порушеннями опорно-рухових функцій у сучасному освітньому просторі.

Змістовий модуль 3. Методика роботи з дітьми з порушеннями опорно-рухових функцій у ранньому віці спрямована на попередження та подолання освітніх труднощів.

Тема 5. Корекційно-розвиткова робота з дітьми першого року життя з порушеннями опорно-рухових функцій зумовлених ураженням центральної нервової системи.

Нормативні показники психофізичного розвитку дітей першого року життя. Міждисциплінарне вивчення проблем розвитку дитини з порушеннями опорно-рухових функцій першого року життя. Завдання та напрями корекційно-педагогічної роботи з дітьми з порушеннями опорно-рухових функцій у (I, II, III, IV періоди) домовленнєвий період. Принципи організації роботи з дітьми з порушеннями опорно-рухових функцій зумовлених ураженням центральної нервової системи. Методи та прийоми роботи з дітьми з порушеннями опорно-рухових функцій зумовлених ураженням центральної нервової системи. Розвиток психічних процесів та емоційного спілкування у дітей з порушеннями опорно-рухових функцій.

Тема 6. Корекційно-розвиткова робота з дітьми раннього віку з порушеннями опорно-рухових функцій зумовлених ураженням центральної нервової системи.

Зміст корекційно-логопедичної роботи з дітьми раннього віку з порушеннями опорно-рухових функцій зумовлених ураженням центральної нервової системи. Специфіка розвитку дітей з порушеннями опорно-рухових функцій зумовлених ураженням центральної нервової системи: слухової уваги, слухової пам'яті та фонематичного слуху. Особливості формування уявлень про колір, форму та величину. Специфіка розвитку мовлення у дітей з порушеннями опорно-рухових функцій в ранньому віці. Комплекс вправ щодо формування просторових уявлень. Комплекс вправ зі стимуляції мовленнєвої активності. Комплекс вправ щодо розвитку дрібної моторики рук. Корекційно-логопедична робота з дітьми з іншими порушеннями опорно рухового апарату у ранньому віці (вроджений вивих стегна, клишоногість, плоскостопість, сколіоз та ін.). Пропедевтичні заходи що сприяють попередженню виникнення тяжких порушень опорно-рухового апарату та супутніх розладів. Логопедичний супровід дитини раннього віку з порушеннями опорно-рухових функцій.

Змістовий модуль 4. Завдання та зміст навчання та виховання дітей дошкільного віку з порушеннями опорно-рухових функцій спрямованих на подолання освітніх труднощів.

Тема 7. Особливості педагогічного процесу в закладах дошкільної освіти для дітей з порушеннями опорно-рухових функцій.

Зміст навчального процесу дітей дошкільного віку з порушеннями опорно-рухових функцій. Завдання навчальної роботи при порушеннях опорно-рухових функцій у дошкільному віці. Форми та методи організації роботи з дітьми з порушеннями опорно-рухових функцій. Принципи навчальної роботи. Основні напрями роботи з дітьми дошкільного віку з порушеннями опорно-рухових функцій. Соціальна та педагогічна інтеграція дітей з порушеннями опорно-рухових функцій зумовлених ураженням центральної нервової системи.

Тема 8. Методика організації навчального процесу дітей дошкільного віку з порушеннями опорно-рухових функцій

Сприятливі ознаки розвитку пізнавальної діяльності дітей. Несприятливі ознаки розвитку пізнавальної діяльності дітей. Пізнавальний розвиток за підрозділами «Ознайомлення з навколишнім світом», «Сенсорний розвиток», «Формування елементарних математичних уявлень». Особливості логопедичної роботи з подолання дизартрій у дітей з порушеннями опорно-рухових функцій зумовлених ураженням центральної нервової системи (Л.Белякова, В.Галущенко, С.Конопляста). Технічні засоби у повсякденному житті дітей з порушеннями опорно-рухових функцій дошкільного віку. Рівні підтримки дітей з порушеннями опорно-рухових функцій в закладах дошкільної освіти.

Змістовий модуль 5. Технології розвитку активної діяльності діяльності у дітей з порушеннями опорно рухових функцій.

Тема 9. Методика розвитку продуктивних видів діяльності.

Формування зображувальної діяльності. Навчання конструюванню дітей з порушеннями опорно-рухових функцій. Розвиток фізичної діяльності. Модель корекційно спрямованого фізичного виховання дітей з порушеннями опорно-рухових функцій (М. Єфименко). Етапи навчання ігрової діяльності з урахуванням особливостей розвитку дитини з порушеннями опорно-рухових функцій. Сенсорне виховання. Трудове виховання. Формування навичок самообслуговування. Господарсько-побутова праця. Праця у природі. Ручна (художня) праця. Орієнтовні показники розвитку

Тема 10. Технології корекційно-розвиткової роботи з дітьми з порушеннями опорно-рухових функцій зумовлених ураженням центральної нервової системи.

Принципи корекції розвитку дитини з порушеннями опорно-рухових функцій зумовлених ураженням центральної нервової системи. Кондуктивне виховання дітей з порушеннями опорно-рухових функцій зумовлених ураженням центральної нервової системи. Розвиток рухових функцій. Фізична реабілітація (Войта терапія. Бломберг-терапія. Нейродинамічне моделювання рухів. Метод динамічної пропріоцептивної корекції з використанням рефлекторно-навантажувального пристрою «Гравітон» (К.Семенова). Технологія В. Козьяккіна у роботі з дітьми з порушеннями опорно-рухових функцій зумовлених ураженням центральної нервової системи.

Змістовий модуль 6. Методика роботи з дітьми з порушеннями опорно-рухових функцій шкільного віку спрямована на подолання освітніх труднощів.

Тема 11. Методика організації спеціального навчання та виховання дітей з порушеннями опорно-рухових функцій.

Провідні напрями корекційно-розвиткової роботи з дітьми з порушеннями опорно-рухових функцій шкільного віку. Навчання грамоті. Формування елементарних математичних уявлень. Корекція порушень читання та письма. Формування графічних навичок учнів з порушеннями опорно-рухових функцій. Корекція та розвиток сенсорно-перцептивних

процесів та психомоторних умінь і навичок. Формування навчально-мовленнєвої діяльності учнів за допомогою казки. Формування лінгвістичних понять на основі використання асоціативних схем. Формування знань про довкілля засобами пізнавальних завдань. Організаційно-педагогічні умови індивідуального навчання в умовах сім'ї. Організація рухової діяльності дітей з порушеннями опорно-рухових функцій в режимі навчального дня. Сучасні підходи до планування занять, відбору матеріалу для роботи з дітьми з порушеннями опорно-рухових функцій. Послідовність створення індивідуальної програми розвитку.

Тема 12. Створення безбар'єрного середовища для дитини з порушеннями опорно-рухових функцій у сучасному освітньому просторі.

Сучасні проблеми інтеграції дітей з порушеннями опорно-рухових функцій. Особливості облаштування розвивального середовища враховуючи рівні підтримки учнів з порушеннями опорно-рухових функцій. Нетрадиційне обладнання для учнів з порушеннями опорно-рухових функцій. Хендлінг (прийоми допомоги) дитині з порушеннями опорно-рухових функцій зумовлених ураженням центральної нервової системи. Допоміжні технічні засоби у повсякденному житті. Попередження травматизму школярів із порушеннями опорно-рухових функцій. Організація, зміст і контроль рухової діяльності дітей з порушеннями опорно-рухових функцій. Медико-педагогічний контроль стану діяльності дихальної, серцево-судинної, нервово-м'язової систем, розумової працездатності, психофізичного стану, рухової активності. Скаффолдінг — створення умов для підвищення успішності кожного учня з порушеннями опорно-рухових функцій. Транзиція: програми переходу молоді з порушеннями опорно-рухового апарату до дорослого життя.

Методи навчання:

1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

За джерелом інформації:

Словесні: лекція із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint –Презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда, бліцопитування.

Наочні: спостереження, ілюстрація, демонстрація.

Практичні: інсценування, ігрові та практичні вправи, моделювання проблемних ситуацій, інтелектуальні розминки (головоломки), робота в групах та міні-групах («team building»), case-study.

2. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо), ретроспективний метод.

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять):

Курс має особливості, які спрямовані на максимальне засвоєння вами знань з методики роботи з дітьми з порушеннями опорно-рухових функцій.

Безпека:

- у разі ракетних ударів або інших надзвичайних ситуацій, первинним є ваша безпека. Якщо під час заняття оголошують повітряну тривогу, заняття буде негайно припинено, і ми домовляємось із вами про його перенесення на інший час або про асинхронну роботу.

- намагайтеся дотримуватися всіх інструкцій з безпеки, і як тільки можливо, повідомте про ваш стан та можливість продовжити навчання.

Типи занять:

- лекції з мультимедійним супроводом: для того, щоб ви мали не лише теоретичні знання, а й зрозуміли, як процес відбувається на практиці.

- практичні заняття: ви отримаєте можливість відточувати навички роботи з дітьми різного віку з порушеннями опорно-рухових функцій різного походження, зокрема побудови індивідуальних планів розвитку дитини з порушеннями опорно-рухових функцій

Дистанційне навчання:

- використовуються платформи Moodle та Zoom.

Zoom-заняття:

- для підвищення ефективності навчання та взаємодії між усіма учасниками, увімкнення відео є обов'язковим. Це допомагає мені як викладачу краще зрозуміти, чи зрозумілі для вас матеріал та методики, а також допомагає зробити процес навчання більш особистісним. Якщо є вагомні причини, через які ви не можете увімкнути відео, будь ласка, заздалегідь повідомте мене про це.

Інтерактивні методи:

- робота в групах та парах.
- Case-study, мозкові штурми, рольові гри.

Домашнє завдання:

- будьте готові до регулярного домашнього завдання. Воно буде не лише теоретичним, а й практичним.

Оцінювання:

- ваша успішність буде оцінюватися на основі виконаних завдань, активності на заняттях та презентації фінального проєкту.

Дедлайни:

- важливо дотримуватися установлених дедлайнів, але якщо у вас є причини, пов'язані з надзвичайними обставинами (як-то ракетні удари, відсутність зв'язку тощо), дедлайни можуть бути переглянуті.

Етика та дисципліна:

- підтримую дотримання академічної чесності та професійної етики.
- що стосується додаткових матеріалів, рекомендованої літератури та онлайн-ресурсів — все це викладено на Google Disk, а посилання на нього є на платформі Moodle та в нашій Telegram групі.

- спілкуватись і вирішувати нагальні питання будемо в групі в Telegram, допоки навчальний процес триває не в стінах нашого БДПУ, і можливі різні форс-мажорні обставини, як то блекаут, локдаун, відсутність зв'язку тощо.

- Буду рада бачити ваші обличчя і чути ваші голоси, тому за можливості прошу вмикати камери і бути активними учасниками освітнього процесу. Крім того, так я зможу вас впізнавати на вулиці і радо привітатися!

Ці політики можуть бути доповнені або змінені в залежності від ситуації. Я, зі свого боку, теж дотримуватимусь всіх означених політик. Якщо у вас є будь-які питання або пропозиції, будь ласка, не соромтеся звертатися. З нетерпінням чекаю на нашу конструктивну взаємодію в процесі вивчення неймовірно цікавої дисципліни!

До зустрічі на заняттях!

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність:

технічне (ноутбук, проектор); програмне (Moodle, репозитарій); наочність (презентації), дидактичний матеріал.

Система оцінювання та вимоги:

Поточний та семестровий контроль за умов змішаного навчання та (або) з використанням технологій дистанційного навчання може проводитися на базі освітніх дистанційних платформ та сервісів, для яких можна використовувати Moodle, Zoom, додатки від Google.

Основним завданням **поточного (формульованого) контролю** є оцінка рівня підготовленості здобувачів вищої освіти до виконання конкретної роботи, повноти та якості засвоєння ними навчального матеріалу за темами, змістовими модулями навчальної дисципліни та виконання індивідуального завдання відповідно до робочої програми навчальної дисципліни.

Застосовуються такі *форми оцінювання* навчальних досягнень здобувачів вищої освіти:

- усний контроль: мозкова атака, ділова гра; розв'язування ситуативних задач;

- самоконтроль: само- та взаємооцінювання, рефлексія;

- тестовий контроль: письмове тестування (закриті, відкриті питання).

Критеріями оцінювання є: повнота та логічність знань, володіння понятійним апаратом, вміння аргументувати та робити власні висновки; враховується характер відповідей на поставлені питання (чіткість, лаконічність, логічність, послідовність тощо); глибина знань, їх зв'язок із практикою, інтегрування з суміжними дисциплінами; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання ситуативних задач, вміння планувати діяльність відповідно до програмових вимог, добирати ефективні методи та прийоми відповідно до поставлених завдань, творчо підходити до розв'язання професійно зорієнтованих ситуацій.

Формою підсумкового (сумативного) семестрового контролю є екзамен у обсязі навчального матеріалу, передбаченого робочою програмою навчальної дисципліни.

Мінімальний прохідний бал допущення до екзамену – 25.

Максимальна кількість балів, що нараховується за екзамен – 50 балів.

При цьому можливі **два варіанти його складання:**

1) *в усній формі за білетами* у кількості 30 варіантів. Кожний варіант білета включає по три питання: перше та друге – передбачають перевірку засвоєних теоретичних положень, що вимагає від здобувачів вищої освіти глибоких, міцних і усвідомлених знань; третє питання має практичну спрямованість і є перевіркою сформованості результатів навчання, слугує показником професійних умінь доцільного використання навчально-методичного матеріалу;

Критеріями оцінювання на екзамені є:

Бали	Критерії оцінювання
40 – 50	Відповіді, в яких навчальний матеріал відтворюється в повному обсязі, відповідь правильна, обґрунтована, логічна, містить аналіз і систематизацію, зроблені аргументовані висновки. Спостерігається глибоке володіння матеріалом, здобувач висловлює власне ставлення до альтернативних міркувань з конкретної проблеми, проявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал. Практичне завдання виконане правильно, як з використанням типового алгоритму, так і за самостійно розробленим алгоритмом.
15 – 39	Відповіді, в яких відтворюється значна частина навчального матеріалу. Здобувач виявляє знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, певною мірою може аналізувати матеріал, порівнювати та робити висновки. Питання висвітлює повно, висвітлення їх завершене висновками, виявлене уміння аналізувати факти й події, а також виконувати навчальні завдання. У відповідях допущені несуттєві помилки, в усних відповідях – неточності, деякі незначні помилки, має місце недостатня аргументованість при викладенні матеріалу, нечітко виражене ставлення слухача до фактів.
1 – 14	Відповіді, в яких відтворюються основні положення навчального матеріалу на рівні запам'ятовування без достатнього розуміння; здобувач у цілому оволодів суттю питань з даної теми, виявляє знання матеріалу, навчальної літератури, намагається аналізувати факти й події, робити висновки. Але дає неповні відповіді на запитання, припускається грубих помилок при висвітленні теоретичного

матеріалу. У практичних завданнях припущені несуттєві помилки.

2) у письмовій формі: передбачено 50 тестових завдань закритого типу, кожне з яких оцінюється 1 бал.

Загальна кількість балів за вивчений курс для денної форми обчислюється таким чином: підраховується кількість балів, набраних під час поточного контролю (ЗК= 40 балів (5*8)). Потім до отриманого показника додаються бали за виконане ІНДЗ та бали (10), та бали, набрані під час екзамену (50). За підсумками навчання здобувач вищої освіти може отримати 100 балів, визначаємо за формулою.

$$m = 40 + 10 + 50 = 100$$

40 бал. – поточний контроль;

10 бал. – ІНДЗ;

50 бал. – екзамен;

Загальна кількість балів за вивчений курс для заочної форми навчання обчислюється таким чином: підраховується кількість балів, набраних під час поточного контролю (15*3). Потім до отриманого показника додаються бали за виконане ІНДЗ та бали (5), та бали, набрані під час екзамену (50). За підсумками навчання здобувач вищої освіти може отримати 100 балів, визначаємо за формулою.

$$m = 45 + 5 + 50 = 100$$

бал. – поточний контроль;

5 бал. – ІНДЗ;

50 бал. – екзамен;

Відповідність підсумкових рейтингових оцінок у балах оцінкам за шкалою ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка шкалою ЄКТС для всіх видів підсумкового контролю
90-100	A
78-89	B
65-77	C
50-64	D
35-49	FX
1-34	F

Список рекомендованих джерел (наскрізна нумерація) Базова

Базова

1. Архипова Е. Ф. Логопедическая помощь детям раннего возраста. Москва, 2015. 223 с.
2. Бадалян Л. О. Невропатология: учеб. для студ. высш. учеб. заведений. Москва: Академия, 2012. 400 с.
3. Козьявкин В. И., Шестопалова Л. Ф., Подкорытов В. С. Детские церебральные параличи. Медико-психологические проблемы. Львів: НВФ «Укр. технології», 2014. 142 с.
4. Коноплята С. Ю., Сак Т. В. Логопсихология / за ред. М. К. Шеремет. Київ: Знання, 2010. 293 с.
5. Реабілітаційний супровід навчання неповносправних дітей: методичний посібник/ Укл.: А. Луговський, М. Сварник, О. Падалка. Львів: Колесо, 2008. 144 с.
6. Семенова К. С. Мастюкова Е. М., Смуглий М. В. Клиника и реабилитационная терапия детских церебральных параличей. Москва: Медицина, 1972. 328 с.
7. Чеботарьова О. В., Коваль Л. В., Данілавичюте Е. А. Дитина із церебральним паралічем. Харків: Вид-во «Ранок», ВГ «Кенгуру», 2018. 40 с.

8. Шипицина Л. М., Мамайчук И. И. Детский церебральный паралич. Санкт-Петербург, 2001. 272 с.
9. Little W. J. On the influence of abnormal parturition, difficult labours, premature birth, and asphyxia neonatorum on the mental and physical condition of the child, especially in relation to deformities. Transactions of the Obstetrical Society of London, 1862. 293 p.
10. Wilson E. A. Chance for Children. Occupational Therapy for children with problems in learning, coordination, language and behavior. Birmingham: The Handsel Trust, 2002. 144 p.

Допоміжна

1. Адаптована клінічна настанова, заснована на доказах. Церебральний параліч та інші органічні ураження головного мозку у дітей, які супроводжуються руховими порушеннями: наказ Міністерства охорони здоров'я 09.04.2013 р. № 286. 2013 р. 121 с.
2. Мартинюк В. Ю., Зінченко С. М. Мінімальна мозкова дисфункція: навчальний посібник. Київ: Інтермед, 2011. 167с.
3. Журба Л. Т., Мاستюкова Е. А. Нарушение психомоторного развития детей первого года жизни. Москва: Медицина, 1981. 272 с.
4. Гуровець Г. В. Детская невропатология. Естественные-научные основы специальной дошкольной психологии и педагогики / под ред. проф. В. И. Селеверстова. Москва: Гуманитарное издательство центр ВЛАДОС, 2004. 303с.
5. Голуб А. В. Узагальнені результати впровадження інноваційного підходу до корекції усного мовлення дітей старшого дошкільного віку при дизартріях. *Науково-методичний журнал «Логопедія»*. Київ: ДІА, 2018. № 12. С. 19 - 23.
6. Конопляста С. Ю., Кисличенко В. А. Логопедичний супровід сім'ї, в якій виховується дитина з порушеннями мовлення. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 19: Корекційна педагогіка та спеціальна психологія*. 2011. Вип. 17. С. 105 - 107.
7. Корнев А. Н. Основы логопатологии детского возраста: клинические и психологические аспекты. Санкт-Петербург: Речь, 2006. 380 с.
8. Манько Н. В. Абілітаційна та корекційно-розвивальна робота з дітьми раннього віку із органічним пошкодженням ЦНС. *Збірник наукових праць Херсонського державного університету. Педагогічні науки*. 2014. Вип. 65. С. 407 - 413.
9. Приходько О. Г., Левченко И. Ю. Актуальные проблемы непрерывного специального образования детей с церебральным параличом на современном этапе. Проектирование модели «Школа будущего для детей, нуждающихся в особом внимании»: Матер. городского круглого стола. Москва, 2008. С. 17- 25.
10. Роменська Т. Г. Міждисциплінарний підхід до проблеми формування соціально-побутових навичок у дошкільників із дитячим церебральним паралічем. *Гуманістична парадигма в спеціальній освіті: наука і практика. Зб. XVII тез за матеріалами Всеукраїнської науково-практичної on-line конференції (м. Київ, 9-10 червня 2015 р.)*. Київ, 2015. С. 43- 46.
11. Романенко О. В. Особливості формування Я-образу школярів з церебральним паралічем : автореф. дис. канд. психол. наук: спец. 19.00.08. Ін-т спец. педагогіки АПН України. Київ, 2003. 21 с.
12. Синиця А.О. Мультидисциплінарний підхід у вивченні дітей з церебральним паралічем раннього віку. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки*. Бердянськ, 2022. С. 395-408.
13. Синиця А. Специфіка вивчення дітей раннього віку з церебральним паралічем. *Інновації та перспективи розвитку науки та техніки у XXI столітті: виклики майбутнього*: матеріали міжнародної наукової конференції (25 грудня 2022): збірник тез . Польща, 2022. С.52-58.
14. Синиця А.О, Кухлова С. Корекція мовленнєвих порушень у дітей старшого дошкільного віку за допомогою нейроігор та вправ. The 1th International scientific and practical conference «Current issues

of science and integrated technologies» (January 10 - 13, 2023) Milan, Italy. International Science Group. 2023. 493-496с. ISBN – 979-8-88862-816-4 DOI – 10.46299/ISG.2023.1.1

15. Синиця А.О. Клініко-психо-логопедичне дослідження мовленнєвого розвитку дітей раннього віку з церебральним паралічем. Інтеграція науки і практики в умовах модернізації спеціальної освіти України: збірка матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції 23-24 березня 2023 року / за заг.ред. С.Д.Яковлевої, Н.В.Кабельнікової. Івано-Франківськ, 2023. с. 212-217. <https://www.kspu.edu/About/Faculty/FEElementaryEdu/ChairCorrectingEdu/Conference.aspx>

16. Синиця А. О. Комунікативно-мовленнєвий онтогенез дітей раннього віку з церебральним паралічем. Засоби і прийоми, які сприяють розвитку й комунікації педагогів та дітей з особливими освітніми потребами : матеріали всеукраїнського науково-педагогічного підвищення кваліфікації, 30 січня – 12 березня 2023. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2023. с.86-89. https://fileview.fwdcdn.com/?url=https://mail.ukr.net/api/public/file_view/list%3Fto

17. Ханзерук Л. О. Формування досвіду спілкування у дошкільників з церебральним паралічем: автореф. дис. канд. пед. наук: спец. 13.00.03. Інститут дефектології АПН України. Київ, 2001. 20 с.

18. Шеремет М. К., Тарасун В. В., Конопляста С.Ю., Шульженко Д.І., Чередніченко Н. В., Марченко І. С., Тищенко В. В., Мартиненко І. В., Пінчук Ю. В., Корнєв С.І., Кондратенко В. О., Качуровська О. В., Ромась О. Ю., Базима Н. В. Логопедія: підручник. Вид. 5-те / за ред. М. К. Шеремет. Київ: Видавничий дім «Слово», 2018. 856 с.

19. Шевцов А. Г., Хворова Г. М. Сучасні міждисциплінарні підходи до етапної комплексної реабілітації дітей із церебральним паралічем. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 19: Корекційна педагогіка та спеціальна психологія*. 2013. Вип. 23. С. 281 - 285.

20. Вах М. Proposed Definition and Classification of Cerebral Palsy. *Journal of Developmental Medicine and Child Neurology*. 2005. V. 47, № 5. P. 571 - 576.

21. Bobath K., Bobath B. The diagnosis of cerebral palsy in infancy. *II Dis. Child*, 1956. P. 408 – 410. 22. Sinytsia A. Some aspects of speech therapy support for children with early cerebral palsy. Development of scientific thought: Economics, Management and marketing, Education, Psychology, Philology, Jurisprudence, Geography. Monographic series "European science". Book 3. Part 3. 2022. P. 53-84. DOI: 10.30890/2709-2313.2022-13-03-007

23. Konoplyasta Sv., Sinytsya A. Conceptual approaches to the organization of speech therapy support for early age children with cerebral palsy in modern educational conditions in Ukraine. *Modern approaches to ensuring sustainable development: monograph* // ed. by V. Smachylo, O. Nestorenko. Katowice, 2023. p. 387-399. <http://www.wydawnictwo.wst.pl/uploads/files/33ba92a74a7c70f8ce3859b114f45150.pdf>

24. Nelson K. B., Ellenberg I. H. Antecedents of cerebral palsy. *New England Journal of Medicine (NEJM)*. 1986. Jul10; 315(2): 81 - 86.

Інформаційний ресурс

<https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchannya-ditej-u-specialnih-zakladah-osviti/osvita-ditej-z-osoblivimi-potrebami/navchalni-programi/navchalni-programi/dlya-ditej-z-porushennyami-oporno-ruhovogo-aparatu>
<https://edu.bdpu.org/course/view.php?id=3484>